Wstęp do topologii

Rozwiązania wybranych zadań z listy 4

2. Wykazać, że każda przestrzeń metryczna jest homeomorficzna z pewną przestrzenią metryczną ograniczoną.

   Rozwiązanie: Niech (X, d) będzie dowolną przestrzenią metryczną. Określmy na X nową metrykę wzorem $d'(x, y) = \min\{d(x, y), 1\}$ (warto sprawdzić, że to faktycznie jest metryka). Przestrzeń metryczna (X, d') jest ograniczona, bo żadne dwa punkty nie są w odległości d' większej niż 1. Pokażemy, że przestrzenie (X, d) i (X, d') są homeomorficzne, a konkretnie pokażemy, że homeomorfizmem miedzy nimi jest odwzorowanie tożsamościowe $F(x) = x$. Ewidentnie jest to odwzorowanie odwracalne (i jest samo swoim odwzorowaniem odwrotnym), więc musimy tylko sprawdzić jego ciągłość w obie strony.

   Pokażmy najpierw, że odwzorowanie $F : (X, d) \to (X, d')$ jest ciągłe. Zauważmy, że dla każdych $x, y \in X$ mamy

   $$d'(F(x), F(y)) = d'(x, y) \leq d(x, y),$$

   czyli F spełnia warunek Lispchitza ze stałą 1, a więc jest ciągłe.

   Teraz spójrzmy na odwzorowanie odwrotne z (X, d') w (X, d) (którym też jest $F(x) = x$). Tu oczywiście warunek Lipschitza zachodzić nie musi, więc pokażemy ciągłość bezpośrednio, korzystając z definicji Cauchy'ego. Ustalmy zatem $x \in X$ i $\varepsilon > 0$. Musimy znaleźć taką $\delta > 0$, żę warunek $d'(x, y) < \delta$ będzie implikował $d(x, y) < \varepsilon$. Jeśli $\varepsilon < 1$, to niech $\delta = \varepsilon$ i wtedy warunek $d'(x, y) < \delta$ implikuje, że $d(x, y) = d'(x, y) < \delta = \varepsilon$. Jeśli $\varepsilon \geq 1$, to niech $\delta = 1$. Wtedy jeśli $d'(x, y) < \delta$, to $d(x, y) = d'(x, y) < 1 \leq \varepsilon$, więc też żądana nierówność jest spełniona.

3. Udowodnić, że jeśli $f : (X, d_X) \to (Y, d_Y)$ jest homeomorfizmem przestrzeni metrycznej (X, d_X) na przestrzeń metryczną (Y, d_Y), to

   (a) obraz zbioru gęstego w X jest gęsty w Y,

   (b) obraz zbioru nigdziegęstego w X jest nigdziegęsty w Y,

   (c) obraz zbioru brzegowego w X jest brzegowy w Y.

   Rozwiązanie:

   (a) Jeśli zbiór A jest gęsty w X, to znaczy, że dla każdego $x \in X$ istnieje ciąg (a_n) elementów A zbieżny do x. Niech teraz $y \in Y$. Istnieje taki $x \in x$, że $f(x) = y$. Z gęstości A istnieje ciąg (a_n) elementów A, taki że $a_n \to x$. W takim razie jednak (z ciągłości) $f(a_n) \to f(x) = y$, więc pokazaliśmy, ze dla każdego $y \in Y$ istnieje ciąg punktów z $f(A)$ zbieżny do y, a to oznacza, że $f(A)$ jest zbiorem gęstym.

   (b) Jeśli A jest zbiorem nigdziegęstym w X, to $\overline{A}$ jest zbiorem brzegowym, a więc (z następnego punktu) $f(\overline{A})$ jest zbiorem brzegowym w Y. Jeśli pokażemy, że $f(\overline{A}) = \overline{f(A)}$, to będzie znaczyło, że $f(A)$ jest zbiorem nigdziegęstym. A co z tym ostatnim faktem? Wiemy, że $f(\overline{A}) \subset \overline{f(A)}$, bo to jest prawdą dla każdego odwzorowania ciągłego, więc pozostaje tylko druga inkluzja. Załóżmy, że $y \in \overline{f(A)}$ i niech $x = f^{-1}(y)$. Istnieje taki ciąg (b_n) elementów $f(A)$, że $b_n \to y$. Niech $a_n = f^{-1(b_n)}$. Ponieważ f^{-1} jest odwzorowaniem ciągłym, to $a_n = f^{-1}(b_n) \to f^{-1}(y) = x$. Ponadto $a_n \in A$, zatem $x \in \overline{A}$, czyli $y \in f(\overline{A})$.

(c) Skorzystamy z faktu, że zbiór jest brzegowy wtedy i tylko wtedy, gdy nie zawiera żadnej kuli. Niech A będzie zbiorem brzegowym w X. Gdyby $f(A)$ nie był zbiorem brzegowym w Y, to istniałby $y \in Y$ i $\varepsilon > 0$, takie że kula otwarta $B(y, \varepsilon)$ byłaby podzbiorem $f(A)$. W takim razie jednak $f^{-1}(B(y, \varepsilon))$ jest zbiorem otwartym (bo f jest ciągłe) i jest podzbiorem A (bo f jest odwracalne, a bierzemy tylko przeciwobrazy punktów z $f(A)$. W takim razie A ma niepuste wnętrze, co jest sprzeczne z założeniem.

Uwaga: żadna z tych trzech właściwości nie zachodzi, gdy f jest odwzorowaniem ciągłym bez dodatkowych założeń, ale kontrprzykłady pozostawiam na razie do samodzielnego przemyślenia.

5. Czy podane pary przestrzeni metrycznych są homeomorficzne?

- Odcinek $(0, 1)$ z metryką euklidesową oraz $\mathbb{R}$ z metryką euklidesową.

  Rozwiązanie: Tak, homeomorfizmem jest np. $f(x) = \operatorname{tg}(\pi(x - \frac{1}{2}))$. Wtedy odwzorowaniem odwrotnym jest $g(y) = \frac{1}{\pi} \operatorname{arctg} y + \frac{1}{2}$, a obie te funkcje są ciąłe.

- Odcinek $[0, 1]$ z metryką euklidesową oraz $\mathbb{R}$ z metryką euklidesową.

  Rozwiązanie: Nie. Gdyby f było homeomorfizmem $[0, 1]$ na $\mathbb{R}$, to w szczególności byłoby funkcją ciągłą na $[0, 1]$. Wiemy z analizy, że funkcja ciągła na odcinku domkniętym osiąga na nim wartość minimalną i maksymalną. Jeśli oznaczymy je odpowiednio przez a i b, to mamy $f([0, 1]) = [a, b]$, a powinno być $f([0, 1]) = \mathbb{R}$.

- $\mathbb{Z}$ z metryką dyskretną i $\mathbb{R}$ z metryką dyskretną.

  Rozwiązanie: Nie (i z żadną inną metryką też nie). Homeomorfizm jest bijekcją, więc jeśli dwie przestrzenie są homeomofriczne, to mają taką samą liczność. Tymczasem $\mathbb{Z}$ jest zbiorem przeliczalnym, a $\mathbb{R}$ nie.

- $\left\{\frac{1}{n} : n \in \mathbb{N}\right\}$ z metryką euklidesową oraz $\left\{\frac{1}{n} : n \in \mathbb{N}\right\} \cup \{0\}$ z metryką euklidesową.

  Rozwiązanie: Nie. Oznaczmy $X = \left\{\frac{1}{n} : n \in \mathbb{N}\right\}$, $Y = \left\{\frac{1}{n} : n \in \mathbb{N}\right\} \cup \{0\}$ i pokażemy, że nie ma żadnego ciągłego, różnowartościowego odwzorowania z Y w X. Istotnie, załóżmy że f jest odwzorowaniem ciągłym z Y w X i niech $y_n = \frac{1}{n}$. Ciąg (y_n) jest zbieżny do 0, więc ciąg $(f(y_n))$ powinien być zbieżny do $f(0)$. Ale jedynymi ciągami zbieżnymi w przestrzeni X są ciągi stałe od pewnego miejsca (**dlaczego?**), tymczasem wszystkie wyrazy ciągu $((f(y_n)))$ są różne, więc nie może on być zbieżny.

6. Niech d będzie metryką euklidesową na $\mathbb{R}$. Czy funkcja $f : (X, d) \to (Y, d)$ dla $X = [0, 1) \cup \{2\}$ i $Y = [0, 1]$ dana wzorem $f(x) = x$ dla $x \in [0, 1)$ i $f(2) = 1$ jest homeomorfizmem?

Rozwiązanie: Funkcja f jest oczywiście wzajemnie jednoznaczna i można łatwo sprawdzić, że jest ciągła (co akurat nie będzie dla nas istotne). Funkcja odwrotna zadana jest wzorem

$$g(x) = \begin{cases} x & \text{dla } x \in [0, 1) \\ 2 & \text{dla } x = 1. \end{cases}$$

Funkcja g nie jest ciągła, bo jeśli położymy $y_n = 1 - \frac{1}{n}$, to ciąg y_n jest zbieżny do 1 w przestrzeni Y, tymczasem ciąg $g(y_n) = 1 - \frac{1}{n}$ nie jest zbieżny w przestrzeni X (byłby zbieżny do 1, ale 1 nie należy do przestrzeni X).